

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ז ע"ש], ב) [נחמ"ק כח. פירוט תוס' בשם עיטורן חשיבות], ג) מ"ק כח: נדרים פג: ד' [נחנך המ"ש י' ג'נגמס למה נקט כסן ובהלל"ש למה ע"ש דוע דגס כנור ושי"ע למה מלת כסן], ה) קדושין פ, א) שבת לב:, ו) [ע"י שבת לב: ר"ז בד יתכן אמר למ"ד בעון נדרים נמי מהבא וכו'], ז) [נלמן עו. פו:], ח) [פי' קופות שטשען מן הנומל ומסלי נגלים וכו' ערוך ערך כפסה], ט) כנ"א: ופסוקי, י) [קבלה ה:], יא) [ע"י תוס' מנחות סב: ד"ה וספרים וע"י ש"ה בעבר האומות דף קף ע"א שכתב אפשר שהוא ט"ס וי"ל אין לה לנכך].

תורה אור השלם

1. טוב ללכת אל בית אבלי מלכת אל בית מלכה באשר הוא חוק כל האדם והיה יתן אל לבו:

2. ואם תהיה מנוחה וספרה לה שבעת ימים ואחר תסור:

3. אל תתן את פיך לחטאי אר בשךך ולא תאמר לפני הפללך כי שגגה היא למה יאנף והאלהים על קולך ותבל את מעשה ידך:

4. לשון הבחיני את בניכם מוסר לא לקחון אכלה תרבעם גביאיכם בארעה משחית: ירימהו ב' ל: 5. והעמיד הכהן את האשה לפני י ופרע את ראש האשה והתן על פניה את מנחת החרון מנחת קנאת הוא וביד הכהן יהיו מי הקורים הקושרים:

המדרב ריח

הנהגות הב"ח

א) גבי אריי אמר שטאל שתהא ממלאה וטופלת:

תוספות רי"ד

הלכן יכול להפר שאין לך דברים שבינו לבינה גדול מה: בשלמא לבית המשתה איכא נועל בפניה אלא לבית האבל מאי נועל בפניה איכא תנא למחר היתה היתה ואין כל אדם סופדה דתניא ר"מ אומר מ"ד טוב ללכת אל בית אבל וגו' והתי יתן אל לבו דברים של מיתה דיספר יספדוני' דיקבר יקברוני' דלואי' ילווני' דישעון טיטוני': ואם היה טוען וכו' מאי ד"א אריי א"ש משום בני דאריי פריצי שמצויין שם א"ר אשי ל"א אלא דאיתחזק תא לא אתחזק לאו כל כמיניה: אמר ל' ע"מ שתאמרי לאיש פ' מה שאמרתי לך או מה שאמרת לי או שתהא ממלאה ומערה לאשפות יוציא ויתן כתובה. ותימא: אריי א"ש דברים של קלון פ' שהאשה מדברת עם בעלה בשעת תשמיש וזהו ע"מ שיהיה על הגדר שונד ע"מ שתאמר או ממלאכה וכו') ותיעבד אריי א"ש שתמלאי ותנפצי פ' בשעת תשמיש כדי שלא תתכבד ובמתניתא תאנא שתמלא

עשרה כדים מים ותערה לאשפות מפני שנראית כשוטה: אמר ר"כ המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה דחים ותגור וישאל ויתן כתובה מפני שמישיאה ש"ר בשכינותה וכן היא שנדרה שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה דחים ותגור וישאל ויתן כתובה מפני שמישיאתו ש"ר בשכיניו. (לפי המסקנא אם נדרה היא נדרי עינוי נפש שהבעל יכול להפר כגון שנדרה שלא לטעום פרי פ' ושלא תתקשט בבושם פ' ושמע בעלה וקיים ה"ה בנותן אצבע בין שניה כאילו הדירה הוא ויוציא ויתן כתובה. אבל אי נדרה שאר נדרים שאינם עינוי נפש כגון תלך לבית אביה או שלא תלך לבית האבל או לבית המשתה או שלא תשאל ולא תשאל נפה וכברה דחים ותגור ולא תארוג בגדים נאים לבנה וכיוצא באלו שאין הבעל יכול להפר ה"ה נתנה אצבע בין שניה ותצא בלא כתובה מיד ואם אלו הנדרים בעינוי נפש כגון שאמרה תשמישן אסור עלי כקונם או איסור כל פירות העולם עלי כקונם אם אף לבית אבא או לבית האבל או אם אעשה כך וכן ושמע בעלה וקיים לה יוציא ויתן כתובה דכיון דתלינהו בעינוי נפש כאילו נדרה בעינוי נפש דמי שהבעל יכול להפר): **מתני'** ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת

איכא נועל בפניה. דלת של שמחה ופיקוח' ע"ר: **סופה**. קוצרה.

כשם שלא גמלה חסד כך לא יגמלו עמה: דיספר. יתן אל לבו שאף הוא יספדוהו ולא ירע לו אם נהג כן: **ידול**. הרים קולו צנכי

ובמספר: **דלואי'** ליהו את המטה

ממלאה וטופלם. לאחר שתשמש וימלא רחמה שכבת זרע תרוץ צרגליה ותנפצנו שלא יקלוט ותתעבד: **ריחיים וסגור**. המטלטלין: **מתני'** **דס יבדוים**. שנהגו צנות ישראל ופע"ג **דלא תביא:** וטווס צשקל בגמרא [ע"ב] **מפרש: נמדנרת כנור ציפה**. מפרש בגמרא [סז:] **גבי' היכי דמי**. דהאכילתו: **אי דידע**. כשאכל: **נפרוט**. ולא יאכל: **מנא ידע**. מי אמר לו אחרי כן שהוא צא להוציאה: **הוחזקה נדה בשכינותיה**. שראוה לוצתת נגדי נדות ולצעה אמרה טוהרה אני ושמשתי: **צעלה לוקה**. אם התרו צו. וכי הלי גוונא משכחת לה למתני' דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינותיו שהוחזקה נדה: **זנים מפס**. צפ' נמה מדליקין (שבת לב:)ליף מוחבל את מעשה ידך': **ידינה**. משמע צעלמו קונס עליך דבר פלוני: **יחור ויקניענה**. אין לו להוציאה אלא כן יתקננה: **כנפיעה**. כמון כל אחד שכעלה ישמר ישכנו. אף זה יצא לידי שתקלקלנו: **מאן דמתני לה אהא**. דר"י דמי תקנמא אמהל כל שן אנדרים דלא שכיני: **דאורייתא היא**. ואמאי לא קרי לה דת משה: **אזורה**. מדעדינן לא הכי לנוולה מדה כנגד מדה כמו שעשה להתנאות על צוולה מכלל דאסור. א"ר מדמתיב ופרע מכלל דהוא עשמא לאו פרועה הות שמע מינה אין דרך צנות ישראל ללאת פרועות ראש וכן עיקר: קלתה

ושלא תשאל נפה וכברה וריחים ותגור וישאל תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא בכתובה מפני שמישיאתו שם רע בשכיניו: **מתני'** ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת משה ויהודית ואיוז היא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשותו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו רבי טרפון אומר אל הקוללית ואיזוהי קוללית לכשהיא מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין קולה: **גבי' מאכילתו שאינו מעושר:** היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני **כהן תיקן לי את הכרי ואויל שייליה ואשתבח שיקרא: ומשמשותו נדה:** היכי דמי אי דידע בה נפרוש אי דלא ידע נסמוך עילוה דא"ר חיינא בר כהנא אמר שמואל מנין לנדה שסופרת לעצמה שנאמר **וּסְפָרָה** לה שבעת ימים לה לעצמה לא צריכא דאמרה ליה פלוני חכם מיהר לי את הדם ואזל שייליה ואשתבח שיקרא ואיבעית אימא כדרב יהודה **ה' דאמר רב יהודה ה'הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה לוקה עליה משום נדה:** ולא קוצה לה חלה: היכי דמי אי דידע נפרוש אי דלא ידע מנא ידע לא צריכא דאמרה ליה פלוני גבל תיקן לי את העיסא ואויל שייליה ואשתבח שיקרא: ונודרת ואינה מקיימת: **ה' דאמר מר בעון נדרים בנים מתים שנאמר ה'אל תתן את פיך לחטאי את בשרך וגו'** ואיוז הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר בניו ובנותיו **ה'רב נחמן אמר מהכא** **לשוא הכיתי את בניכם לשוא על כל היודע באשתו שנודרת ואינה מקיימת יחזור וידינה ידינה במאי מתקן לה אלא יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר לה אמרו לו ה'אין אדם דר עם נחש ה'בכפיה תניא היה ר' יהודה אומר כל היודע באשתו שאינה קוצה לו חלה יחזור ויפריש אחריה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיה מאן דמתני לה אהא כ"ש אהך אבל מאן דמתני אהך אבל הא זימנין דמקרי ואכיל: ואיזוהי דת יהודית יוצאה וראשה פרוע: ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב **וּפָרַע את ראש האשה ותנא דבי רבי ישמעאל אזהרה לבנות ישראל שלא יצאו בפרוע ראש דאורייתא קלתה****

המדיר פרק שביעי כתובות

עב.

המדיר את אשתו **שלא תשא** ב'. תימה דעל כרחק לא מיירי הכא צנדרה היא וקיים לה הוא דהא קמני סיפא וכן היא שנדרה ואיזה לא מני לאדורה אלא"כ תלה בתשמיש וא"כ לשמואל למה יוציא לאלתר ותשאל ותיאסר לצ"ה שבת אחת וי"ל דלעולם שלא תלה בתשמיש אלא כגון שאסר על עצמו הנאת שאילתה ואינה יכולה צשציל זה לשאל ולא תשאל שסאסר הנאת כליו שלא תוכל להשאילם: **אי' דידע נפרוש**. תימה דלוקמה כגון דידע ופרש אצל הא היתה רוצה להאכילו שלא היתה סבורה שהיה יודע ואומר ר"י דמאכילתו משמע שהאכילתו ומדקדק היאך האכילתו ומיחו קשה דדייק נמי הכי אולא קוצה לה חלה ונראה לרשב"א דמה שרלתה להאכילו אינה יוצאה צלל חמזה דלכילה לומר משחקת הייתי ואם היית צלל לאכול הייתי מונעת אותך:

פלוני כהן תיקן בו'. היה יכול לומר **דאיכא עדים** שהאכילתו דבר שאינו מעושר אלא לא שכי: **אי' דלא ידע נסמוך עילוה**. הכא לא מני לאקשויי אי דלא ידע מנא ידע כדפרין לעיל שהרי יכול לדעת שראה בגדיה אחרי כן מלוכלכים צדס להכי פריך נסמוך עילוה שאומרת שנתלכלכו לה ממקום אחר: **ה'ספירה זה לעצמה**. וא"ת אמאי אין מצרבת וזה על ספייתה כמו שמצרכין על ספירת העומר דהא תמיז וספרה וי"ל דאין מצרכין אלא ציוצל שמצרכין צ"ד צלל שנה שעלוכל יוכל למנות כסדר וכן עומד אצל וזה שאס מראה תסמור אין לה למנות: **יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר זה**. ואס לא שקיניטנה לא ידע מתי מדור שיפר ופע"ג דצעלא היא צפ' נערה המאורסה (נדרים דף עב:) אס צעל מיפר צלל שמיעה או לא לא שיוכל להפר נדרים שמדור מכאן ולהצא דלס כן תפשוט מהנהל דאין מיפר צלל שמיעה מדמנריך להקיטנה אלא מיירי צנדרים שכצר נדרה ולא שמע אצל הכא היכי יפר דשמא עדיין לא נדרה ולאחר מיכן שמא מדור ותעבור מיד קודס שיפר והא דצעני למפשט מדמתני האומר לאשמו כל נדרים שמדור מכאן עד שאצא ממקום פלוני הרי הן מופרין ר"א אומר מופר לא משום דמיצעני ליה היכא דלא נדרה מדע מדפשטי מדר"א ואדרבה מדרבנן הו"ל למפשט דקמני ומכ"א אינו מופר אלא ה"ק התם מדר"א נשמע לרבנן דע"כ לא פליגי עליה רבנן אלא צהא דאין יכול להפר קודס שימול הנדר אצל צהא מודו רבנן דלס כצר חל הנדר דמיפר אפי"ר צלל שמוע:

צטווה **אומר** **המדיר** את אשתו **שלא תשא** ב'. תימה דעל כרחק לא מיירי הכא צנדרה היא וקיים לה הוא דהא קמני סיפא וכן היא שנדרה ואיזה לא מני לאדורה אלא"כ תלה בתשמיש וא"כ לשמואל למה יוציא לאלתר ותשאל ותיאסר לצ"ה שבת אחת וי"ל דלעולם שלא תלה בתשמיש אלא כגון שאסר על עצמו הנאת שאילתה ואינה יכולה צשציל זה לשאל ולא תשאל שסאסר הנאת כליו שלא תוכל להשאילם: **אי' דידע נפרוש**. תימה דלוקמה כגון דידע ופרש אצל הא היתה רוצה להאכילו שלא היתה סבורה שהיה יודע ואומר ר"י דמאכילתו משמע שהאכילתו ומדקדק היאך האכילתו ומיחו קשה דדייק נמי הכי אולא קוצה לה חלה ונראה לרשב"א דמה שרלתה להאכילו אינה יוצאה צלל חמזה דלכילה לומר משחקת הייתי ואם היית צלל לאכול הייתי מונעת אותך:

פלוני כהן תיקן בו'. היה יכול לומר **דאיכא עדים** שהאכילתו דבר שאינו מעושר אלא לא שכי: **אי' דלא ידע נסמוך עילוה**. הכא לא מני לאקשויי אי דלא ידע מנא ידע כדפרין לעיל שהרי יכול לדעת שראה בגדיה אחרי כן מלוכלכים צדס להכי פריך נסמוך עילוה שאומרת שנתלכלכו לה ממקום אחר: **ה'ספירה זה לעצמה**. וא"ת אמאי אין מצרבת וזה על ספייתה כמו שמצרכין על ספירת העומר דהא תמיז וספרה וי"ל דאין מצרכין אלא ציוצל שמצרכין צ"ד צלל שנה שעלוכל יוכל למנות כסדר וכן עומד אצל וזה שאס מראה תסמור אין לה למנות: **יחזור ויקניטנה כדי שתדור בפניו ויפר זה**. ואס לא שקיניטנה לא ידע מתי מדור שיפר ופע"ג דצעלא היא צפ' נערה המאורסה (נדרים דף עב:) אס צעל מיפר צלל שמיעה או לא לא שיוכל להפר נדרים שמדור מכאן ולהצא דלס כן תפשוט מהנהל דאין מיפר צלל שמיעה מדמנריך להקיטנה אלא מיירי צנדרים שכצר נדרה ולא שמע אצל הכא היכי יפר דשמא עדיין לא נדרה ולאחר מיכן שמא מדור ותעבור מיד קודס שיפר והא דצעני למפשט מדמתני האומר לאשמו כל נדרים שמדור מכאן עד שאצא ממקום פלוני הרי הן מופרין ר"א אומר מופר לא משום דמיצעני ליה היכא דלא נדרה מדע מדפשטי מדר"א ואדרבה מדרבנן הו"ל למפשט דקמני ומכ"א אינו מופר אלא ה"ק התם מדר"א נשמע לרבנן דע"כ לא פליגי עליה רבנן אלא צהא דאין יכול להפר קודס שימול הנדר אצל צהא מודו רבנן דלס כצר חל הנדר דמיפר אפי"ר צלל שמוע:

אפי"פ שמקיימת מוציאה בלא כתובה מפני שאומר אי אפשר באשה נדרנית אי"נ יש להעמיד גם באותן ג' נדרים וטעמא דאינה מקיימתה לא לא הכי לא מצי מפיק לה דמצי מיפר לה ואי לא מיפר לה הוא נותן אצבע בין שניה דהא אפילו באותן ג' נדרים ונמצאו עליה נדרים תנן ומשום שאין הבעל מיפר בקודמים הא נדרה תחתיו לא משום דמצי מיפר לה ואי לא הפר לה הוא נתן אצבע בין שניה. וק' לי בעל נמי אם נודר ואינו מקיים יוציא ויתן כתובה שקובר את בניו ועוד קובר את אשתו דכתיב ואם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך ונ"ל דכ"ש הוא דהשתא האשה שהיא מפסדת דינה ומה שראוי ליתן לה ונשתעבד לה בעת שנשאה קנסטין לה דתצא שלא בכתובה כ"ש בעל דלא מפסיד מידי אלא מה שנשתעבד לה נותן לה דיציא ויתן כתובה וכן נמי אם מאכילה דברים האסורים או טבל או גבילות וטריפות שתוכל אשתו לתבוע גירושין ממנו ויוציא ויתן כתובה: ואיזה דת יהודית יוצאה וראשה פרוע פ' דבר שאין בו איסור אלא שהנשים נוהגות בו דרך צנעות. ראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה ותנא דבי ר"י אזהרה לבניי שלא יצאו בפריעת הראש מדכתיב ופרע אלמא עד השתא לא הוי פרוע אי"נ בסוטה שעושים כן כדי לגולה אלמא ניוול

עין משפט

נר מצוה

ז א מ"י פ"ג מהלכות פסות הלכה יא טו"ש"ע י"ד סימן תג סעף י' הכ"ה:
יח ב מ"י פ"ג שם הל' ג טור י"ד סימן ללה וטו"ש"ע אה"ע סימן עד סעף ו:

יב ג ד ה מ"י שם פ"ד הל' ה וס"ג שם טו"ש"ע י"ד ח ס"ג רל"ג סעף ד:

כ ב מ"י פ"ג שם הלכה י טו"ש"ע שם סעף ה:

כא ז ח מ"י פ"ד הל' אשות הל' י יא סג עשין מ"ג טו"ש"ע ה"ע סי' קטו סעף ה:

כב ט מ"י פ"א מהל' אסורי ביאה הלכה כב טו"ש"ע שם סעף ב:

מוסף רש"י

הספר יספורות. כלומר יספר לאישי כי היכי דספדון ליה, והייט והמי יתן אל לבו, ששפלת לשפוט עם אחרים כדי שזכה ויעשה לו גמון כן (נדרים צג). הרוחקה נדה בשכינותיה. שכלו שכינותיה שהוא היום היתה מלוכטת בגדי נדומה (קדושין פג). אל תתן את פיך. נגדל. לחטאי את בשרך. לחיי אלו את ציך (שבת לב:). על עסקי שוא. ששקרו נגדליהם לדמי לשפוטם (שם). בכפפיה. מתוך קופה אחת (קטן טז).

תוספות רי"ד (המשך)

משה ויהודית איזה הוא דת משה מאכילתו שאינו מעושר ומשמשותו נדה ולא קוצה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת ואיזה היא דת יהודית יוצאה וראשה פרועה וטווה בשוק ומדברת עם כל אדם אבא שאול אומר אף המקללת יולדיו בפניו ר"ט אומר אף הקוללית איזוהי קוללית כל שמדברת בתוך ביתו ושכני' שומעין את קולה: ואכילתו שאינו מעושר. היכי דמי אי דידע לפרוש ואי דלא ידע מנא ידע ל"א דא"ל פ' תיקן לי הכרי ואויל ושייליה ואשתבח שקרא: ומשמשותו נדה אי דידע לפרוש ואי דלא ידע ל"א למשך עלויה דאמר ר"ה א"ש מנין לנדה שסופרת לעצמה שאמרו וספרה לה לעצמה פ' והיא נאמן לבעלה לומר טמאה אני וטהורה אני ל"צ דא"ל חכם טהר לי את היום ואויל ושייליה ואשתבח שקרא ואבע"א כדריי א"ש דאמר ר"י א"ש הוחזקה נדה בשכינותיה בעלה עליה משום נדה פ' אם התרו בו לאחר שהוחזקה ומתני' כמכותה לא דלאחר תשמיש הודיעוהו שכינתה שהוחזקה נדה וראשה לובשת בגדי גוה ולבעלה אמרה טהורה אני: ולא קוצה לה חלה הי"ד אי דידע לפרוש אי דלא ידע מנא ידע ל"צ דא"ל פ' תיקן לי את העיסא ואול ושייליה ואשתבח שקרא: ונודרת ואינה מקיימת דאמר מר בעון נדרים בנים מתים פ' ומתני' בשאר נדרים שא"י להוציאה בלא כתובה עליהן ואפי"פ שאינו מוציאה בשביל הנדרים אלא אינה מקיימת מציאה בלא כתובה אבל ג' נדרים דתנן לקמן בפירקין